

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE LÜKSEMBURG ARASINDA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

İmza Tarihi: 20.11.2003

Resmi Gazete Tarihi: 27.10.2004

Resmi Gazete No: 25626

Yürürlük Tarihi: 01.06.2006

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Lüksemburg Büyük Dükalığı (bundan sonra “Akit Taraflar” olarak anılacaktır.) sosyal güvenlik alanında aşağıdaki konularda işbirliği yapılması hususunda anlaşmışlardır.

BÖLÜM I GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında;

a) “Mevzuat” terimi, 2’nci maddede belirtilen sosyal güvenlik rejimleri ve kollarına ilişkin kanun, tüzük ve yönetmelikleri,

b) “Yetkili Makam” terimi,

- Türkiye Cumhuriyeti bakımından: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile diğer ilgili Bakanlıkları,

- Lüksemburg Büyük Dükalığı bakımından: Sosyal Güvenlik Bakanını,

c) “Yetkili Kurum” terimi, 2’nci maddede belirtilen mevzuatların uygulanmasından sorumlu kurum veya kurumları,

d) “Sigortalılık Süreleri” terimi, tabi oldukları mevzuatla sigortalılık süreleri olarak tanımlanan veya kabul edilen tamamlanmış olan veya tamamlanmış sayılan prim ödeme sürelerini veya çalışma sürelerini veya mesleki faaliyet süreleri ile bu mevzuatla sigortalılık sürelerine denk sayıldığı ölçüde bütün eşdeğer süreleri,

e) “Aylık, Gelir ve Yardım” terimi, 2’nci maddede belirtilen mevzuatlarda öngörülen tüm aylık, gelir ve yardımı,

f) “İkamet” terimi, sürekli bulunulan yeri,

g) “Geçici İkamet” terimi, geçici bulunulan yeri,

h) “Aile Fertleri” terimi, aylık, gelir veya yardımların verildiği mevzuat veya 15’nci maddede belirtilen durumlarda, bu kimselerin ikamet ettikleri Akit Taraf ülkesinin mevzuatıyla aile fertleri olarak tanımlanan veya kabul edilen veya hane fertleri olarak belirlenen kimseleri,

i) “Hak sahibi” terimi, aylık, gelir veya yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyor ise, o mevzuata göre hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseleri,

j) “Aile Yardımı” terimi, yetkili tarafın uyguladığı mevzuatta öngörülen her türlü ayni ve nakdî yardımları,

ifade eder.

(2) Bu maddede tanımlanmayan herhangi bir terim, uygulanacak mevzuatta hangi anlamda kullanılmış ise, o anlamı ifade eder.

Madde 2

Maddi Uygulama Alanı

(1) Bu sözleşme aşağıdaki mevzuatlara uygulanır.

A. Türkiye bakımından:

- 1) İşçileri kapsayan Sosyal Sigortalar Kanunu ile Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)
- 2) Devlet memurlarının emeklilik haklarını düzenleyen Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- 3) Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (malullük, yaşlılık ve ölüm)
- 4) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20'nci maddesine tabi olan sandıklarla ilgili mevzuat. (malullük, yaşlılık, ölüm, iş kazası ve meslek hastalıkları, hastalık ve analık)
- 5) Bir hizmet akdine tabi olarak çalışan sigortalılar açısından uygulanan İşsizlik Sigortası Kanunu

B. Lüksemburg Büyük Dükalığı bakımından:

- 1) Hastalık-Analık Sigortasına;
- 2) İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortasına;
- 3) Memurların Özel Rejimleri dışındaki Yaşlılık, Maluliyet ve Ölüm Aylıkları Sigortasına;
- 4) İşsizlik Yardımlarına;
- 5) Aile Yardımlarına.

(2) Akit Taraflar 1'inci fıkrada belirtilen mevzuatı değiştiren, yeniden düzenleyen veya bu mevzuat yerine geçen ya da bu mevzuata ek hükümler getiren her türlü mevzuat değişikliğini 3 ay içerisinde birbirlerine bildirirler. Bu sözleşme, söz konusu bildirimden itibaren 6 ay içinde diğer Akit Taraf bir itirazda bulunmadığı takdirde bu değişikliklere de uygulanır.

(3) Bu sözleşmenin yeni bir sosyal güvenlik rejimine veya yeni bir sosyal sigorta koluna dair mevzuata uygulanması, taraflar arasında bu amaçla bir sözleşme imzalanması yolu ile gerçekleştirilir.

(4) Bu sözleşme, sosyal destek yardımlarına ve savaştan zarar görenlere verilen yardımlara uygulanmaz.

Madde 3

Kişisel Uygulama Alanı

Bu sözleşmenin hükümleri, her iki Akit Taraf mevzuatından birine veya her ikisine evvelce tabi olmuş bulunan veya akit taraflardan birinin mevzuatına halen tabi olan kişiler ve bunların aile bireyleri ile hak sahiplerine uygulanır.

Madde 4

İşlem Eşitliği

Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve bu sözleşme hükümlerinin uygulandığı kimseler, 2'nci maddede sözü edilen mevzuatın hak ve yükümlülüklerine bu Akit Tarafın vatandaşları ile aynı koşullarda tabidirler.

Madde 5

Yardımların İhracı

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca bağlanan aylık veya gelirler, aylık veya gelir sahibinin diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet etmesi nedeniyle, hiç bir şekilde kesilemez, değişikliğe uğratılamaz, durdurulamaz, iptal edilemez ve haczedilmez.

Madde 6

İsteğe Bağlı Sigortalılık

Akit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden kimseler, 2'nci maddede sözü edilen mevzuatın sürekli isteğe bağlı sigortasına, bu Akit Tarafın vatandaşlarıyla aynı koşullarda,

gerektiğinde, diğer Akit Taraf ülkesinde geçmiş sigortalılık süreleri de göz önüne alınarak, kabul edilebilirler.

Madde 7

Yardımların Birleşmemesi

(1) Bu sözleşmenin hükümleri, iki Akit Tarafın mevzuatları uyarınca aynı türden bir çok yardım veya aynı sigortalılık süresine veya eşdeğer süreye ait olan bir çok yardımdan yararlanma hakkı veremez ve bu yardımları devam ettiremez. Bununla birlikte, bu hüküm, bu sözleşmenin III'üncü Bölümünün II'nci Kısmı ile 29'uncu maddenin (b) fıkrası hükümlerine uygun olarak verilen maluliyet, yaşlılık, ölüm ve meslek hastalığı yardımlarına uygulanmaz.

(2) Bir Akit Tarafın mevzuatı ile öngörülen kesinti, durdurma veya iptal hükümleri, bir yardımın diğer sosyal güvenlik yardımları veya başka gelirlerle, ya da bir mesleki faaliyetin icrası nedeniyle birleştirilmesi durumunda, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre kazanılan yardımlar, gelirler veya o ülkede icra edilen bir mesleki faaliyet söz konusu olduğunda dahi ilgiliye uygulanır.

BÖLÜM II

UYGULANACAK MEVZUAT

Madde 8

Genel Kurallar

Bu sözleşmede aksine bir hüküm yoksa;

(1) Bir Taraf ülkesinde ücretli çalışan bir kişi, bu çalışmaları ile ilgili olarak, diğer Taraf ülkesinde ikamet etmesi ya da işverenin veya işverenin işyeri merkezinin diğer Taraf ülkesinde bulunması halinde dahi, çalıştığı Taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(2) Faaliyetini bir Taraf ülkesinde icra eden bağımsız çalışan, diğer Taraf ülkede ikamet etse dahi, faaliyetini yürüttüğü Taraf ülke mevzuatına tabi olur.

(3) Akit Taraflardan birinin memurları veya benzeri personelleri kendilerini çalıştıran idarenin bağlı olduğu Taraf ülkenin mevzuatına tabi olurlar.

Madde 9

Geçici Görevlendirme

(1) Akit Taraf ülkesinde istihdam edilen bir ücretli çalışan, işvereni tarafından belirli bir işin ifası için diğer Akit Taraf ülkesine geçici görevli olarak gönderilirse, bu kimse aynı işverenin ücretli çalışanı sıfatını koruduğu takdirde, 12 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Çalışma süresinin 12 ayı aşması halinde, ikinci Akit Tarafın yetkili makamının veya bu makam tarafından tayin edilen kurumun önceden onaylaması ile birinci Akit Tarafın mevzuatı yeni bir 12 ay için uygulanmaya devam eder.

(2) Akit Taraflardan birinin ülkesinde bir mesleki faaliyet icra eden bağımsız çalışan, faaliyetini geçici olarak diğer Akit Taraf ülkede gerçekleştirmek amacı ile bu ülkeye gittiği takdirde, 12 ayı geçmemek koşulu ile birinci Akit Taraf ülkesinin mevzuatına tabi olur. Çalışma süresinin 12 ayı aşması halinde, ikinci Akit Tarafın yetkili makamının veya bu makam tarafından tayin edilen Kurumun önceden onaylaması ile birinci Akit Tarafın mevzuatı yeni bir 12 ay için uygulanmaya devam eder.

Madde 10

Uluslararası Taşımacılık İşletmeleri Personeli

(1) Bir işyerinin, başkası hesabına veya kendi adına karayolu, havayolu, demiryolu ile ya da iç sularda uluslararası yolcu veya mal taşımacılığı yapan ve işyeri merkezi diğer Akit Taraf

ülkesinde bulunan, dolaşan veya sefer yapan personelinden olan kimse, bu Tarafın mevzuatına tabi olur.

(2) Anılan işyerinin merkezinin bulunduğu Taraf dışındaki Akit Taraf ülkesinde bir şube veya daimi temsilciliği tarafından çalıştırılan kimse bu şube veya daimi temsilciliğin bulunduğu Tarafın mevzuatına tabi olur.

Madde 11

Gemi Adamları

(1) Akit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan gemide çalışanlar, bu Akit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(2) Akit Taraflardan birinin limanında veya karasularında ücretli çalışan ve gemi mürettebatından olmayan bir kimse, diğer Akit Taraf ülke bayrağını taşıyan bir geminin yükleme, boşaltma veya tamir işlerinde çalışır ya da bu işlere nezaret ederse, hakkında limanın veya karasularının bulunduğu Taraf ülkenin mevzuatı uygulanır.

Madde 12

Diplomatik Misyonlar ve Konsolosluk Görevlileri

8'inci maddenin 1'inci fıkrasının hükümleri diplomatik misyonların veya konsolosluk servislerinin hizmetinde bulunan personele ve bu misyon ve servis görevlilerinin hizmetinde bulunan özel hizmetlilere uygulanır. Bununla birlikte, bu kimseler, şayet gönderen ülkenin uyruğunda iseler bu ülkenin mevzuatının uygulanmasını tercih edebilirler. Hizmete giriş tarihi itibarıyla geçerlik kazanan bu seçim, bu tarihten itibaren geçen üç aylık süre zarfında yapılmalıdır.

Madde 13

İstisnalar

Akit Tarafların yetkili makamları, mutabık kalmak suretiyle, bazı çalışanlar veya çalışan grupları için bu sözleşmenin 8 – 12'nci maddeleri hükümlerine istisnalar getirebilirler.

BÖLÜM III ÖZEL HÜKÜMLER KISIM I

HASTALIK VE ANALIK YARDIMLARI

Madde 14

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanmak için belirli sigortalılık sürelerinin tamamlanmış olması gerekiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu, diğer taraf ülkesinde geçmiş olan sigortalılık sürelerini, aynı zamana rastlamamak koşulu ile, kendi mevzuatına göre geçmiş gibi değerlendirir.

Madde 15

Diğer Akit Taraf Ülkede Çalışma veya Geçici İkamet

(1) İşverenleri tarafından belli bir işin icrası için geçici görevle diğer Akit Taraf ülkesine gönderilen sigortalı şahsın ve yanlarında ikamet eden aile fertlerinin durumları tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı buldukları Akit Taraf yetkili kurumunun nam ve hesabına, hastalık veya analık sigortası yardımlarından, yararlanırlar.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları taşıyan sigortalı ile bakmakla yükümlü buldukları aile fertleri, diğer Akit Taraf ülkesinde

geçici olarak ikamet ettikleri sırada, sağlık durumları derhal (acil) tedaviyi gerektirdiği zaman, kayıtlı buldukları Akit Taraf yetkili kurumu nam ve hesabına hastalık veya analık sigortası yardımlarından, yararlanırlar.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlara hak kazanmak için gerekli koşulları taşıyan sigortalı ile bakmakla yükümlü buldukları aile fertleri, Akit Taraf yetkili kurumunca sağlanan hastalık veya analık sigortası yardımlarından yararlanmakta iken, kendi ülkesine döndüğü takdirde bu yardımlardan yararlanmaya devam ederler. Ancak ilgili, ülkesine dönmeden önce yetkili kurumun iznini almak zorundadır. İzin talebi, ilgilinin sağlık durumunun ülkesine dönmesine uygun olmadığı hakkında rapor verilmesi halinde ret olunur. Söz konusu izin elde olmayan sebeplerden dolayı önceden alınmamış ise, yetkili kurumca bu izin sonradan da verilebilir.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı, yardımların süresi ve yardımlardan yararlanacak aile bireyleri sigortalının tabi olduğu ülke mevzuatına göre, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise, yardımlardan yararlanacak kimsenin geçici olarak ikamet ettiği ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 16

Sigortalının Aile Bireylerinin Sağlık Yardımları

(1) Sigortalı bulunduğu ülke mevzuatına göre sağlık yardımına hak kazanmış olan şahsın diğer Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertleri, ikamet ettikleri ülkenin mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmamış olmaları koşulu ile hastalık, analık sigortasıyla sağlanan yardımlardan yararlanırlar.

(2) Bu maddenin 1'inci fıkrasında sözü edilen aile fertleri, yetkili kurumun bulunduğu Taraf ülkeye geçici olarak gittiklerinde sağlık yardımlarından, bu Taraf ülke mevzuatındaki hükümlere göre yararlanırlar.

(3) 1'inci ve 2'nci fıkrada belirtilen sağlık yardımı masrafları yetkili kurumca karşılanır.

(4) Yardımlara hak kazanılıp kazanılmadığı yetkili kurumun mevzuatına göre, aile fertleri, yardımların kapsamı ve ifa şekli ise aile fertlerinin ikamet ettiği ülke mevzuatına göre belirlenir.

Madde 17

Aylık Sahiplerinin Sağlık Yardımları

(1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre ödenmesi gereken aylıklar veya gelirlerden yararlanan aylık-gelir sahibi ve aile fertleri, sağlık yardımlarından ülkesinde ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre, yalnız bu tarafın mevzuatına göre bir aylık veya gelir alıyormuş gibi yararlanır. Söz konusu yardımların masrafı, ikamet edilen ülke kurumuna aittir.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir alan ve diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden bir kimsenin ve aile fertlerinin, aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatı uyarınca hak kazandıkları sağlık yardımları, aylığı ödeyen Akit Taraf yetkili kurumunun nam ve hesabına ikamet mahallindeki kurumca sağlanır

(3) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimseler ile Akit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre aylık veya gelir bağlanmış olan kimselerin ve bunların bakmakla yükümlü buldukları aile fertlerinin, diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettikleri sırada, durumları derhal (acil) yardım yapılmasını gerektirdiği zaman, yetkili kurumun hesabına sağlık yardımlarından yararlanırlar.

(4) Bu maddenin 2'nci fıkrasına istinaden, sağlık yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığı aylığı ödeyen Akit Taraf mevzuatına göre, yardımların kapsamı, ifa şekli ile yardımlardan yararlanacak aile fertlerinin tespiti ise aylık almakta olan kimsenin ülkesinde ikamet ettiği Akit Tarafın mevzuatına göre belirlenir.

Madde 18

Analık Yardımları

Sigortalı bir kimse veya aile fertleri, iki Akit Tarafın mevzuatları uyarınca analık yardımlarından yararlanmaya hak kazanmaları halinde, sözleşmenin 14'üncü maddesinde sözü edilen sürelerin toplamı göz önüne alınır ve doğumun meydana geldiği Akit Taraf ülkesi mevzuatı uygulanır.

Madde 19

Yardımların Yenileme Süresi

Bir Akit Taraf mevzuatı, yardımların verilmesini bir yenileme süresine bağladığında, diğer Akit Taraf ülkesinde verilen yardımlar, idari anlaşmayla belirlenen koşullara göre, birinci Akit Tarafın mevzuatı bağlamında verilen yardımlar gibi değerlendirilir.

Madde 20

Protezler, Büyük Cihazlar ve Büyük Masraf Gerektiren Sağlık Yardımları

İdari Anlaşmaya ekli listede gösterilen protezlerin, büyük cihazların ve diğer büyük masraf gerektiren sağlık yardımlarının sağlanması, acil haller hariç, yetkili kurumun iznine bağlıdır.

Madde 21

Hastalık ve Analığa Bağlı İşgöremezlik Ödenekleri

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatı uyarınca hastalık ve analık sonucu meydana gelen işgöremezlik yardımları, ilgili diğer Akit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettiği sırada da ödenir.

(2) Nakdi yardımlar doğrudan ilgilinin bağlı olduğu yetkili kurum tarafından verilir.

Madde 22

Gider İadesi

(1) Bu sözleşmenin, 15, 16, 17'nci maddenin 2 ve 3'üncü fıkraları, 20, ve 39'uncu maddelerinde öngörülen hallerde yapılan sağlık yardım masrafları yetkili kurumlarca yardımı yapan yetkili kurumlara ödenir.

(2) Geri ödeme şekli yetkili makamlar arasında bir İdari Anlaşmada belirlenecek usullere göre belirlenir ve yapılır. Tarafların yetkili makamları başka geri ödeme şekilleri konusunda anlaşabilirler veya ilgili kurumlar arasında geri ödemedeki vazgeçebilirler.

KISIM II

MALULLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM AYLIKLARI

Madde 23

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

(1) Bir sigortalının, birbirini izleyen sürelerde veya münavebeli olarak iki Akit Tarafın mevzuatına tabi olması durumunda, yardım hakkının kazanılması, korunması veya yeniden elde edilmesi için her bir Tarafın mevzuatına göre tamamlanmış sigortalılık süreleri, çakışmamaları koşuluyla birleştirilir.

İlgilinin, bu maddenin uygulanması sonucu yardıma hak kazanmadığı durumlarda taraflar, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamış buldukları üçüncü bir ülkedeki sigortalılık sürelerini de, aynı zamana rastlamamak koşulu ile birleştirirler.

(2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı, bir özel rejim kapsamında bir meslekte veya belirli bir meslekte veya işte belirli bir sürenin tamamlanmasına bağlı ise, sadece ilgili rejim kapsamında geçen süreler veya böyle bir rejimin olmaması durumunda aynı meslekte veya aynı işte tamamlanmış süreler, eğer uygunsa diğer Akit Taraf mevzuatı kapsamında bir yardım hakkının belirlenmesinde dikkate alınır. Ancak,

diğer Akit Taraf ülkesinde böyle bir hizmetin bulunmaması halinde, genel rejime tabi olarak geçen sigortalılık süreleri de bu sürelerle birleştirilir.

(3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının kazanılması şartlarının tespitinde, diğer Taraf ülkedeki ilk işe başlama tarihi de dikkate alınır.

(4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, bazı sigortalılık sürelerinin dikkate alınmasını ilgilinin bu mevzuat uyarınca önceden belirlenmiş bir dönem sigortalı olması koşuluna bağlıyorsa, ilgilinin diğer Akit Taraf mevzuatına tabi sigortalılık süreleri göz önüne alınır. Yukarıdaki hükmün uygulanması, ilgilinin son olarak tabi olduğu ve talebinin yapıldığı mevzuat hükümlerine göre tamamlamış olması koşuluna bağlıdır.

(5) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, yardımlara ilişkin hakkın doğmasını, riskin oluşmasından önce belirli bir sigortalılık süresinin tamamlanmasına bağlıyor ve bazı hal ve şartların bu dönemi uzattığına hükmediyorsa, bu hal ve şartlar diğer Akit Taraf ülkesinde oluşması halinde de aynı sonucu doğurur.

Madde 24

Aylıkların Hesaplanması

(1) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylıklardan yararlanma hakkı 23'üncü madde hükmü uygulanmaksızın gerçekleşiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu ödenmesi gereken aylık miktarını yalnız bu Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerini nazara alarak belirler.

Bu Kurum, aşağıdaki (2)'nci fıkra hükümlerinin uygulanmasıyla oluşacak aylık miktarını da belirler.

Sadece yüksek miktar işleme konur.

(2) Bir kimse, Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre, aylığa ancak 23'üncü maddede öngörülen sürelerin birleştirilmesi suretiyle hak kazanıyorsa bu Tarafın yetkili kurumu aylığı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplar:

a) Bu Taraf ülkenin yetkili kurumu, iki Taraf ülkenin mevzuatlarına tabi geçen sigortalılık sürelerini sadece kendi mevzuatına tabi olarak geçmiş gibi kabul ederek talep sahibinin talep edebileceği aylığın nazari miktarını hesaplar.

b) Yukarıdaki (a) bendinde belirtilen nazari miktarın tespitine esas unsurlar, yalnız yetkili kurumun uyguladığı mevzuata tabi olarak geçen sigortalılık sürelerinin göz önüne alınmasıyla oluşmaktadır.

c) Bu Taraf ülkenin kurumu daha sonra, bu nazari miktardan hareketle, kendisinin uyguladığı mevzuata tabi sigortalılık süresinin, iki Taraf ülkenin mevzuatlarına tabi olarak geçen toplam sigortalılık süresine oranında kesin aylığı hesaplar.

Madde 25

Bir Yıldan Az Sigortalılık Süreleri

(1) 24'üncü madde hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık sürelerinin toplam uzunluğu bir yılı bulmuyorsa ve yalnız bu süreler dikkate alındığında bu mevzuata göre hiçbir hak doğmuyorsa, bu Tarafın kurumu anılan süreler göre yardım sağlamak zorunda değildir.

(2) Bu durumda, diğer Akit Taraf ülke yetkili kurumu, bu maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen süreleri kendi mevzuatına göre geçmiş süreler gibi değerlendirilerek, aylığı hesaplar.

III. KISIM CENAZE YARDIMI

Madde 26

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi ve Cenaze Yardımlarının Ödenmesi

- (1) Ücretli veya bağımsız bir çalışan, bir aylık veya gelir sahibi veya bir aile ferdi, yetkili makamın bulunduğu ülkede değil de diğer Akit Taraf ülkesinde vefat ettiğinde, vefat, yetkili makam ülkesinde meydana gelmiş gibi kabul edilir.
- (2) Yetkili kurum, ilgili diğer Akit Taraf ülkesinde bulunuyor olsa dahi, uyguladığı mevzuat uyarınca cenaze yardımını vermekle yükümlüdür.
- (3) İki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca bağlanan bir aylık veya gelir sahibi kimse veya bir aile ferдинin ölümü halinde, aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerin kurumu, yukarıdaki hükümlerin uygulanmasında yetkili kurum olarak kabul edilir.
- (4) Bu sözleşmenin uygulanmasında, her iki Akit Tarafın mevzuatı uyarınca cenaze yardımından yararlanma hakkı bulunuyorsa,
 - a) Yardım, yalnız ölümün meydana geldiği Akit Taraf mevzuatına göre ödenir, veya,
 - b) Ölüm Akit Tarafların ülkeleri dışında meydana gelmişse, yardım, yalnız yardımdan yararlanma hakkına konu teşkil eden ölüm olayından önce kişinin son defa mevzuatına tabi olduğu Akit Taraf mevzuatına göre ödenir.

KISIM IV MESLEK HASTALIKLARI VE İŞ KAZALARI YARDIMLARI

Madde 27

Her İki Akit Taraf Ülkesinde Aynı Riske Maruz Kalma

- (1) Her iki Akit Taraf mevzuatına göre meslek hastalığı sebebiyle öngörülen yardımlar, en son Akit Taraf topraklarında yapılan bir faaliyet olması ve bu faaliyetin bir meslek hastalığı doğurmaya elverişli olması ve ilgilinin Akit ülke mevzuatında öngörülen koşulları yerine getirmesiyle sağlanır.
- (2) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın ilk kez bu ülkenin kendi topraklarında meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu koşul bu hastalığın ilk kez diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelmiş olması halinde de yerine getirilmiş sayılır.
- (3) Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre meslek hastalığı yardımlarından yararlanma hakkı, hastalığın, böyle bir hastalığa neden olabilecek son faaliyetin sona ermiş olmasından sonra belirli bir süre içerisinde meydana gelmiş olması koşuluna bağlı bulunuyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu, bu hastalığın diğer Akit Taraf ülkesinde ne zaman meydana geldiğini tetkik ederek, diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edilen aynı nitelikteki faaliyetleri, bu faaliyetler kendi mevzuatına göre icra edilmiş gibi değerlendirir.
- (4) Akit Taraflardan birinin mevzuatı, doğrudan veya dolaylı olarak yardım hakkını meslek hastalığının meydana gelmesine yol açan bir faaliyetin belirli bir süre zarfında icra edilmiş olması koşuluna bağlıyorsa, o tarafın yetkili kurumu, birleştirme işleminin yapılmasında böyle bir faaliyetin diğer Akit Tarafın ülkesinde icra edildiği süreleri de değerlendirir.

Madde 28

Diğer Akit Taraf Ülkede İkamet veya Geçici İkamet

- (1) İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan ve diğer Akit Taraf ülkesinde ikamet eden veya geçici ikamet eden kimseler, yetkili kurumun hesabına, oturdukları veya buldukları ülke mevzuatı kapsamında kabul edilerek, sağlık yardımlarından yararlanırlar.
- (2) Nakdi yardımlar hususunda ise, 21'inci madde hükmü benzer şekilde uygulanır.

(3) Bu maddenin 1'inci fıkrasındaki uygulamadan doğan maliyetlerin ödenmesinde 22'nci maddedeki hükümler benzetme yoluyla tatbik edilir.

Madde 29

Meslek Hastalığının Ağırlaşması

Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca meslek hastalığı tedavisi gören veya görmüş bir kimse meslek hastalığının ilerlemesi durumunda, aynı türdeki meslek hastalığı için diğer Akit Taraf mevzuatı uyarınca öngörülmüş olan yardımlardan aşağıda belirtilen kurallar çerçevesinde eşdeğerde yararlanır.

a) Şayet bir kimse, diğer Akit Taraf toprağında, meslek hastalığına veya hastalığın ilerlemesine elverişli olan bir işi icra etmemişse ilk Akit Taraf yetkili kurumu, yapılan yardımları, uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak, hastalığın ilerlemesini dikkate alarak üstlenir.

b) Şayet bir kimse, diğer Akit Taraf ülke toprağında anılan türdeki işi icra etmiş ise, ilk Akit Taraf yetkili kurumu, yapılan yardımları, uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak, hastalığın ilerlemesini dikkate almadan üstlenir. Diğer Akit Tarafın yetkili kurumu ise, bu kimseye uygulamakta olduğu mevzuat hükümlerine uygun olarak yakalandığı meslek hastalığının ilerlemesinden önce yapılan para yardımı ile hastalığın ilerlemesinden sonra yapılması gereken yardım arasındaki fark kadar bir ek yardımda bulunur.

Madde 30

İş Göremezlik Oranının Tespiti

Bir iş kazası veya meslek hastalığı durumunda, iş göremezlik derecesinin belirlenmesi için Akit Taraflardan birinin mevzuatında daha önce meydana gelen iş kazası ve meslek hastalıklarının dikkate alınması öngörülmüş ise, bu diğer Akit Tarafın mevzuatında önceden meydana gelmiş iş kazası veya meslek hastalıklarının da dikkate alınmasını gerekli kılar.

KISIM V

İŞSİZLİK YARDIMLARI

Madde 31

Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi

Eğer Akit Taraflardan birinin mevzuatı, yardım hakkının kazanılması, muhafazası veya ihyasını, sigortalılık sürelerinin tamamlanmasına bağlıyorsa, bu mevzuatı uygulayan kurum, gerektiği takdirde, hizmet birleştirmesi için, eğer sigortalılık süreleri birinci Akit Tarafın mevzuatında tamamlanmış ise, sigortalılık süreleri olarak değerlendirilmiş süreler olması şartıyla diğer Akit Tarafın mevzuatında tamamlanmış sigortalılık sürelerini hesaba katar.

Madde 32

Asgari Çalışma Süresi

(1) 31'inci maddenin hükümlerinin uygulanması, ilgilinin son olarak yardım talebinde bulunduğu Akit Tarafın mevzuatına tabi olması ve işini kaybettiği tarihten önce kesintisiz 120 gün prim ödemesi veya çalışması şartına bağlıdır.

(2) 31'inci madde, ilgili kişinin hatası olmaksızın daha uzun sürecek bir işin süresinden önce bitirilmesi veya sona erdirilmesi durumunda 120 günlük süre aranmaksızın uygulanır.

Madde 33**Önceki Tazminatlandırılmış Sürelerin Hesaba Katılması**

Yetkili kurum, ihtiyaç halinde, yardımların bağlanması süresini tespit etmek için, yardım talebinden önceki 12 ay boyunca diğer Taraf ülkenin kurumunca ödenen yardımların ödenme sürelerini hesaba katar.

Madde 34**Aile Bireylerinin Hesaba Katılması**

Eğer Akit Tarafın mevzuatı, yardımların tutarının aile bireylerinin sayısına göre değişmesini öngörüyorsa, bu Akit Tarafın yetkili kurumu diğer Akit Tarafın toprağında ikamet eden aile bireylerini de hesaba katar.

**KISIM VI
AİLE YARDIMLARI****Madde 35****Sigortalılık Sürelerinin Birleştirilmesi**

Bir Akit Tarafın mevzuatı, aile yardımları hakkını sigortalılık süreleri ya da ikamet sürelerinin tamamlanmış olmasına bağlıyorsa, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla, diğer Akit Tarafın mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleri ya da ikamet sürelerini birleştirmek amacıyla, bu süreler kendi ülkesi mevzuatına göre geçmiş sürelermiş gibi, gerektiği ölçüde dikkate alır.

Madde 36**Aile Yardımlarının Sağlanması**

Bir Akit Taraf ülkesinde ikamet eden çocuklar, bu Akit Tarafın mevzuatıyla öngörülen yardımlara hak kazanırlar. Bu yardımlar, çocukların ikamet ettiği yerin kurumu tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuata göre ödenir ve masraflar bu kuruma aittir.

**BÖLÜM IV
ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER****Madde 37****İdari Önlemler ve İş Birliği Usulleri**

- (1) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında gerekli idari önlemleri alırlar.
- (2) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemler konusunda birbirlerine mümkün olan en kısa zamanda gerekli bilgileri verirler ve bu sözleşmenin uygulanmasını etkilediği ölçüde ulusal yasalarında yapılan değişiklikleri bildirirler.
- (3) Akit Tarafların yetkili makamları bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere irtibat kuruluşları tesis ederler.
- (4) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin her sorun için Akit Tarafların yetkili makamları ve kurumları sanki bu sorunlar kendi ulusal yasalarını etkileyormuş gibi birbirlerine yardımcı olurlar. Bu idari yardımlaşma parasız yapılır.
- (5) Bu sözleşme uyarınca bir Akit Tarafa diğer Akit Tarafa hakkında bildiriye bulunulan kişilere ilişkin her nevi bilgi, bu sözleşmenin uygulanmasında gizlilik değeri taşır ve ancak bu sözleşmenin ve onun uygulandığı mevzuatın uygulanmasında kullanılabilir.

Madde 38

Primlerin Tahsili

(1) Akit Taraflardan birinin bir kurumuna borçlu olunan primlerin tahsili, diğer ülke üzerinden, bu ülkenin benzer bir kurumuna ödenecek primlerin tahsil edilmesinde uygulanan süreç izlenerek aynı güvence ve önceliklerle yapılabilir.

(2) Bu maddenin uygulanma usulleri yetkili makamlar arasında yapılacak idari anlaşma ile düzenlenir

Madde 39

İdari ve Tıbbi Kontrol

(1) Akit Taraflardan birinin yardımlarından yararlanan ve diğer Akit Taraf ülkesinde oturan kimselerin idari ve tıbbi kontrolü yetkili kurumun talebi üzerine oturma yeri kurumu tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuatta öngörülen usuller dahilinde yapılır.

(2) Akit Taraflardan birinin talebi üzerine diğer Tarafın yetkili kurumu talep sahibinin veya yardımlarından yararlanan kimsenin malllğ ile ilgili olarak tıbbi mahiyetteki her nevi bilgiyi ve elindeki her nevi belgeyi parasız olarak gönderir.

(3) Bununla birlikte, yetkili kurumların ilgili kimsenin tetkikini istedikleri bir hekime yaptırma hakları saklıdır.

(4) Şayet tıbbi kontroller Akit Taraflardan birinin mevzuatının uygulanması gereğince zorunlu ise, bu kontroller ilgili kişinin ikamet ettiği ya da geçici ikamet ettiği yerin kurumu tarafından gerçekleştirilir ve bu kontrollerin masrafı bunları talep eden kuruma aittir.

Bununla birlikte tıbbi kontroller her iki Tarafın mevzuatının uygulanması gereğince zorunlu ise masraflar, ikamet edilen ya da geçici ikamet edilen yerin kurumuna aittir.

Madde 40

Resmi Dillerin Kullanılması

(1) Bu sözleşmenin uygulanmasında Akit Tarafların makamları ve kurumları, kendi dilleri ile haberleşebilirler.

(2) Bir dilekçe veya belge diğer tarafın resmi dili ile yazılmış olduğu gerekçesiyle reddolunamaz.

Madde 41

Giderlerden ve Tasdikten Bağışıklık

(1) Bir Akit Tarafın mevzuatına göre ibraz olunan evrak veya diğer belgeler, harç, damga resmi, konsolosluk veya yönetime ilişkin giderlerden tamamen veya kısmen bağışıksa, bu bağışıklık diğer tarafın mevzuatına göre veya bu sözleşme uyarınca ibraz olunan evrak veya diğer belgelere de uygulanır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında ibraz edilecek her türlü belge, elçilik ve konsolosluk makamlarının tasdikinden bağışıktır.

Madde 42

Bir Talep veya İtiraz Başvurusunun Verilmesi

Akit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu Akit Tarafın bir kurumuna belli bir süre zarfında gönderilmesi gereken talepler, başvurular veya itirazlar, bunların diğer Akit Tarafın bir kurumuna aynı süre içinde verilmiş olması halinde, birinci Tarafın kurumuna verilmiş sayılır.

Madde 43

nc Kişinin Sorumluluğu

Bir kimse Akit Taraflardan birinin mevzuatı uyarınca diğer Akit Tarafın ülkesinde meydana gelen veya meydana gelmesine neden olunan bir zarar-ziyan için yardım görmekte ise,

yardımları ödemekle yükümlü kurumun zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı hakları aşağıdaki şekilde düzenlenir;

a) Yardımları ödemekle yükümlü kurum kendisine uygulanan mevzuat uyarınca, yararlanıcının üçüncü kişiye karşı sahip olduğu haklarda onun yerine geçer ve diğer Akit Taraf bu yerine geçmeyi tanır,

b) Yardımları ödemekle yükümlü kurum üçüncü kişiye karşı doğrudan rücu hakkına sahipse, diğer Taraf bu hakkı tanır.

Madde 44

Haksız Yere Ödenen Miktarların Geri Alınması

Bu sözleşmenin uygulanmasında malullük, yaşlılık veya ölüm yardımlarının ödenmesi veya yeniden gözden geçirilmesi sırasında Akit Taraflardan birinin yetkili kurumu bir yararlanıcıya hak ettiği bir meblağı aşan miktarda ödeme yapmışsa, bu kurum, yararlanıcıya müteakbil yardımları ödemekle yükümlü olan diğer Akit Tarafın kurumundan fazladan ödenen miktarı, bu kimseye ödeyeceği miktarlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum, bu şekilde kestiği meblağı diğer tarafa transfer eder. Eğer bu tür geri alma işlemi yapılamıyorsa, aşağıdaki fıkralar hükümleri uygulanır;

a) Akit Taraflardan birinin kurumu, yardımlardan yararlanan bir kimseye hak ettiğinden fazla bir meblağ ödemişse, bu kurum, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, yararlanıcıya yardım sağlamakla yükümlü diğer Akit Tarafın kurumundan, fazla ödeme konusu olan miktarı, bu kimseye ödediği meblağlardan kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi -bu fazladan ödeme sanki kendisi tarafından yapılmış gibi- kendi mevzuatında öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde yapar ve böylece kestiği meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

b) Akit Taraflardan birinin kurumu, yararlanıcıya mevzuatına göre avans ödemişse, bu kurum, diğer Tarafın kurumundan yararlanıcıya bu kurumun aynı süre için borçlu olduğu meblağlardan ödenen avans tutarını kesmesini talep edebilir. Bu sonuncu kurum kesintiyi yapar ve böylece kesilen meblağı alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 45

Verilen Sosyal Yardımın Tazmin Edilmesi

Akit Taraflardan birinin kurumu, diğer Akit Tarafın mevzuatı uyarınca para yardımı hakkının bulunduğu bir dönem zarfında sosyal yardım yaptığı takdirde, son Tarafın yetkili kurumu bu miktarı uyguladığı mevzuatta öngörülen şartlar ve sınırlar dahilinde ödediği aylıklardan tahsil eder ve alacaklı kuruma transfer eder.

Madde 46

Ödemede Kullanılacak Para

(1) Bu sözleşme uyarınca sağlanacak yardımlara ilişkin ödemeler, yetkili kurumun para birimi ile yapılır ve bu şekilde yapılan ödeme, yetkili kurumu ödeme yükümlülüğünden tümüyle kurtarır.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin olarak yapılacak toplu meblağların transferi, transfer sırasında Taraflar arasında bu konuda yürürlükte bulunan idari anlaşmaya uygun biçimde yapılır.

Madde 47

Anlaşmazlıkların Çözümü

(1) Bu sözleşmenin uygulanması ve yorumlanması ile ilgili Akit Taraflar arasında ortaya çıkan tüm anlaşmazlıklar, Taraflar arasında doğrudan yapılacak görüşmeler yoluyla çözümlenir.

(2) Şayet anlaşmazlık, görüşmelerin başladığı tarihten itibaren altı ay içinde neticelendirilemez ise, uyuşmazlık, üyeleri taraflarca ortak olarak belirlenecek bir hakem kuruluna götürülür. Bu konuda takip edilecek prosedür aynı yöntemle belirlenir.

(3) Anlaşmazlık, bu sözleşmede öngörülen düşünce ve temel ilkelere uygun olarak Hakem Kurulu tarafından neticelendirilir. Hakem kurulunun vereceği kararlara uyulması zorunlu ve mutlaklıdır.

BÖLÜM V GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

Madde 48

Geçici Hükümler

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girmesinden önceki bir dönem için hiçbir hak doğurmaz.

(2) Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce bir Akit Tarafın mevzuatına göre geçen bir sigortalılık süresi, bu sözleşme hükümlerine göre doğan hakların belirlenmesinde değerlendirilir.

(3) Bu sözleşmenin 26'ncı maddesi hükümleri hariç olmak ve bu maddenin 1'inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bu sözleşme uyarınca bir hak, sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce gerçekleşmiş olan bir riskle ilgili olsa dahi, doğar.

(4) Yalnız bu sözleşme uyarınca ödenmesi gereken herhangi bir yardım, ilgilinin bu sözleşme hükümlerine uygun olarak talepte bulunması halinde, önceden tasfiye edilen haklar, bir toptan ödemeye yer verilmemiş olması kaydıyla, bu sözleşmenin yürürlük tarihinden geçerli olarak ödenecektir.

(5) Bu maddenin 4 ve 6'ncı fıkralarında sözü edilen talep bu sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde yapılırsa, bu sözleşmeye göre doğan haklar, Akit Tarafların mevzuatlarındaki hakkın düşmesine veya zaman aşımına uğramasına ilişkin hükümleri, ilgili hakkında uygulanmaksızın, o tarihten itibaren kazanılır. İki yıl geçtikten sonra yapılan taleplerde ise talep tarihi esas alınır.

(6) Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kendilerine aylık veya gelir bağlanmış olan ilgili kimselerin hakları, istekleri üzerine, bu sözleşme hükümleri de dikkate alınarak, yeniden gözden geçirilir. Bu haklar re'sen de gözden geçirilebilir. Böyle bir gözden geçirme hiçbir suretle ilgili kimseye daha önce tanınmış olan hakların azaltılmasına yol açmaz.

Madde 49

Onay ve Yürürlük

(1) Bu sözleşme Akit Tarafların iç mevzuatlarındaki usuller dahilinde onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda teati edilecektir.

(2) Sözleşme, onay belgelerinin teati edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 50

Sözleşmenin Süresi

Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.

Akit Taraflardan biri, diğer Akit Tarafa altı ay önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle sözleşmeyi feshedebilir.

Madde 51

Kazanılmış Hakların Korunması

(1) Bu sözleşmenin feshi halinde, sözleşme uyarınca kazanılmış olan haklar geçerliliğini korur.

(2) Feshin hüküm ifade ettiği tarihten önce geçen sigortalılık süreleri çerçevesinde kazanılmakta olan ve henüz karara bağlanmamış yardım hakları fesih nedeniyle sona ermez ve bunlarla ilgili karar alınması amacıyla Akit Taraflar derhal görüşmelere başlarlar. Bu konuda ihtilaf olur ise 47'nci madde hükümlerine göre çözümlenir. Bu hakların ileriye yönelik korunması sözleşme yoluyla veya böyle bir sözleşme yoksa ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre belirlenir.